

HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMA

Hyväksytty Niiniveden seurakunnan kirkkovaltuustossa 20.11.2023

SISÄLLYSLUETTELO

Sisällys

Yleistä.....	1
Hautaustoimen tehtävät ja tavoitteet	1
Ohjaava lainsäädäntö ja lupakäytäntö	2
Hautausmaakohtainen esittely	2
Ympäristö asioiden huomioiminen	3
Hautausmaat ja kulttuuriympäristön vaaliminen	3
Hautausmaan kunnossapidon vastuut	4
Haudanhoitorahaston toiminta ja sopimushautojen hoito	5
Hoitamattomat haudat	6
Hautaukseen liittyvät toimintatavat.....	7
Hautausmaan hoitosuunnitelman hyväksyntä ja käyttöönotto	7
Hautausmaiden kunnossapito.....	8
Kunnossapidon tavoite	8
Yleinen kunnossapito	8

HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMA

Yleistä

Hautaustoimilain mukaan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnilla ja seurakuntayhtymillä on velvollisuus ylläpitää yleisiä hautausmaita. Hautausmaan ylläpitäjä vastaa hautausmaan hoitamisesta. Hautausmaalle laaditaan kirkkojärjestyksen 3 luvun 58 §:n mukainen hoitosuunnitelma, jossa määritellään hautausmaan perushoito ja siihen liittyvät hoitotoimenpiteet.

Kirkkolain 3 luvun 33 § mukaisesti hautaoikeuden haltija vastaa haudan hoitamisesta. Seurakunta voi tehdä määräaikaisen sopimuksen hautaoikeuden haltijan kanssa siitä, että seurakunta hoitaa hautaa korvausta vastaan. Verovaroja ei saa käyttää yksityisten hautojen hoitamiseen. Hautainhoitorahastosta säädetään kirkko-laissa.

Hautaustoimen tehtävät ja tavoitteet

Hautaustoimella tarkoitetaan hautausmaan hallinto-, suunnittelu-, rakentamis- ja kunnossapito- sekä hautauksiin liittyviä tehtäviä.

Hautaustoimen perustehtäviä ovat hautaaminen, hautarekisterin ylläpito, hautausmaiden kunnossapito sekä seurakuntamestarityöt hautausmaalla (mm. haudalle saatot ja uurnanlaskut). Hautaustoimi huolehtii myös riittävästä hautapaikkavaranosta. Hautausmaan kulttuuriperinnön vaaliminen on myös yksi hautaustoimen tärkeistä tehtävistä.

Hautausmaiden hyvän kunnon ylläpitämiseksi tarvitaan jatkuvaa ja suunnitelmallista kunnossapitoa. Tavoitteena on luoda puitteet asianmukaiselle ja vainajan muistoa kunnioittavalle hautaan siunaamiselle, hautaamiselle ja muistamiselle. Hautaustoimi palvelee omaisia ja hautausmaalla kävijöitä kaikissa hautaustoimeen liittyvissä asioissa. Hautaustoimi edustaa näkyvää osaa seurakunnan toiminnasta ja tulee siten lähelle ihmistä.

Hautaustoimen tavoitteita ovat muun muassa:

- laadukas, asiantunteva, luotettava ja yhdenvertainen palvelu kaikille
- toimivan ja turvallisen työympäristön varmistaminen
- vainajan kohtelu hienotunteisesti
- olemassa olevien hautausmaiden, kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden alueiden ja hautojen kunnossapito
- sankarihauta-alueiden kunnossapito

HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMA

Ohjaava lainsäädäntö ja lupakäytäntö

Hautausmaiden kunnossapito perustuu seuraaviin lakeihin, asetuksiin, sääntöihin ja ohjeisiin:

- hautaustoimilaki (457/2003)
- kirkkolaki (652/2023), 3. luku
- kirkkojärjestys (657/2023), 3. luku
- muinaismuistolaki (295/1963)
- terveydensuojeluasetus (1280/1994), 7. luku, 39.–42. §
- järjestyslaki (612/2003)
- jätelaki (646/2011)
- ympäristönsuojelulaki (527/2014)
- maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999)
- vesilaki (587/2011)
- hautaustoimen ohjesääntö
- hautausmaakaava ja hautausmaan käyttösuunnitelma
- kunnan yleis- ja asemakaavat sekä ympäristö-, rakennus-, toimenpide- ja maise-
matyöluvat.

Hautausmaakohtainen esittely

Tervon kirkon hautausmaa

Tervon kirkon hautausmaa sijaitsee Tervossa kirkon välittömässä läheisyydessä, osoitteessa Kirkkotie 8. Hautausmaa-alue on rivihautausmaa, jonka yhteydessä sijaitsevat sankarihaudat, katastrofialue, muistolehto sekä ruumiskylmiö. Hautausmaa on otettu käyttöön arviolta 1925-1926. Hautapaikkoja on noin 4000. Pinta-alaltaan hautausmaa on noin 1,65 hehtaaria.

Talluskylän hautausmaa

Talluskylän hautausmaa sijaitsee Tervon kunnassa, Talluskylässä, osoitteessa Riut-
talantie 1632, 71640 Talluskylä. Hautausmaa on metsäinen rivihautausmaa. Hau-
tausmaa on otettu käyttöön vuonna 1957. Hautapaikkoja on kaikkiaan noin 500,
vaikka käytössä on vain noin 85. Pinta-alaltaan hautausmaa on noin 0,35 hehtaaria.

Vesannon vanha hautausmaa ja lisäalue

Vanha hautausmaa ja sen lisäalue sijaitsevat Vesannolla Koulutien ja Uskontien vä-
lisellä alueella. Lisäalue on nurmialueinen rivihautausmaa. Vanhalla hautausmaalla
sijaitsevat sankarihaudat ja muistolehto. Lisäalue on otettu käyttöön vuonna 1983.

Vanhalla hautausmaalla hautapaikkoja on kaikkiaan noin 840, jotka käsittävät use-
ampia hautasijoja. Lisäalueella hautapaikkoja on noin 580.

Vanhaan hautausmaahan kuuluva sankarihauta-alue on nurmialuetta, jossa muisto-
merkit ovat riveissä. Vesannon muistolehto sijaitsee Vanhalla hautausmaalla haura-
paikalla numero 1. Hautausmaa-alue on kokonaisuudessaan noin 1,1 hehtaarin suu-
ruinen.

HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMA

Vesannon uusi hautausmaa

Uusi hautausmaa sijaitsee Vesannolla, Toivontien päässä. Hautausmaa on jaettu käytävillä osastoihin, joissa haudat on sijoitettu riveihin. Hautausmaa on metsähautausmaa. Uudella hautausmaalla sijaitsee katastrofialue sekä tunnuksettomien alue. Hautausmaa on otettu käyttöön 1930 luvulla. Hautausmaa on noin 1,4 hehtaarin suuruinen.

Uudella hautausmaalla hautapaikkoja on kaikkiaan noin 2200.

Muistolehdot

Muistolehdot sijaitsevat Tervon kirkon hautausmaalla ja Vesannon Vanhalla hautausmaalla. Tervon muistolehto on perustettu vuonna 2000 ja Vesannon muistolehto 2021. Muistolehtoihin kätketään vain tuhkia eikä paikkoja merkitä.

Ympäristöasioiden huomioiminen

- Huomioidaan luonnon monimuotoisuutta mm. säilyttämällä metsäisiä hautausmaita. Puiden poistoa alueilla tehdään maltillisesti.
- Tunnistetaan, poistetaan ja hävitetään haitalliset vieraslajit asianmukaisesti.
- Torjutaan liukkautta sepelillä.
- Huolehditaan lumitöistä riittävällä tarkkuudella.
- Lajitellaan hautausmailla syntyneet jätteet huolellisesti ja opastetaan myös hautausmaiden käyttäjiä lajitteluun.

Hautausmaat ja kulttuuriympäristön vaaliminen

Kirkkolain mukaan kaikki ennen vuotta 1917 rakennetut evankelis-luterilaiset kirkolliset rakennukset kiinteine sisustuksineen ja taideteoksineen ovat suojeltuja. Kirkkolain suojelusäännöksiä sovelletaan myös kirkkopihaan, sen ja hautausmaan aitaan ja porttiin sekä sankarihautausmaahan. Myös vuotta 1917 nuorempi kirkollinen rakennus voidaan suojella. Suojelusta päättää Kirkkohallitus.

Kirkkorakennuksille, kirkkopihoille ja hautausmaille on usein annettu suojelumerkin-
töjä ja -määräyksiä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa. Suuri osa kirkkojen ympäristöistä on valtakunnallisesti arvokkaita eli valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY). Ne on julkaistu osoitteessa www.rky.fi.

Seurakunnan hoitamalla hautausmaalla sijaitsevia yksittäisiä hautamuistomerkkejä eivät koske lakien suojelusäännökset. Haudalle sijoitettua muistomerkkiä ei saa poistaa ilman seurakunnan eli hautausmaan ylläpitäjän suostumusta. Haudan hoidosta vastaa hautaoikeuden haltija – seurakunnan tehtävänä on huolehtia hautausmaiden yleisten alueiden, kuten käytävien, puiden, pensaiden ja yhteismuistomerkkien hoidosta. Haltijattomat, hoitamattomat hautamuistomerkit voivat joutua poistettaviksi, ellei seurakunta toisin päättä.

HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMA

Monen kirkkoympäristön ja hautausmaan puusto on ikääntynyttä ja uusiminen edellyttää pitkäjänteistä suunnittelua ja puuston varovaista uudistamista. Yleensä asemakaava-alueella ja toisinaan yleiskaava-alueella puiden kaatamiseen tarvitaan maankäyttö- ja rakennuslain mukainen, kunnan myöntämä maisematyöluupa.

Hautausmaan kunnossapidon vastuut

Seurakunnan hautausmaiden vastuut

Seurakunta vastaa hautausmaiden yleisestä hoitamisesta ja toimintakunnosta. Käytämätön hautaus-alue hoidetaan puistoalueena. Yleiset nurmialueet, käytävät ja yleisiin istutuksiin kuuluva kasvisto hoidetaan seurakunnan kustannuksella. Hautausmaiden aidat ja valaistus kuuluvat yleiseen hoitoon. Seurakunta huolehtii hautausmailla sijaitsevista huoltorakennuksista.

Seurakunta ei vastaa yksityisten hautojen hoidosta, mutta tarjoaa palvelua haudanhoitorahaston puitteissa kesäkaudella.

Seurakunnalle palautuneiden, kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden hautojen hoidosta päätetään aina tapauskohtaisesti erikseen.

Omaisten hoitovastuu

Kirkkolain 3. luvun 33 §:n mukaan hautaoikeuden haltija vastaa siitä, että hautausmaahan hoidetaan arvoa vastaavasti. Omaisen vastuulla on yksittäisen haudan hoito hautamuistomerkkeineen.

Hiekkakummullisen haudan osalta hoitovastuu koskee myös kumpua. Nurmialueella sijaitsevan haudan osalta vastuu koskee muistomerkin lisäksi kasveille varattua istutusalueetta (kukkapesä). Reunakivellisellä haudalla omaisen vastuulla on hoitaa myös reunakivien rajaama alue. Omaiset kustantavat kokonaisuudessaan yksittäisen haudan hoidon sekä hautamuistomerkkiin liittyvät hankinta- ja hoitokustannukset.

Omaisten hoitovelvoitteita ovat:

- haudalle hankitun hautamuistomerkin hoito
- haudan kasveille varatun istutusalueen (kukkapesä) hoito kevät- ja syyssiivouksiin
- nurmikön siistiminen hautamuistomerkin ja kasveille varatun istutusalueen ympäriltä
- haudalle tuoduista muistoesineistä huolehtiminen
- roskien ja muun jätteen poistaminen haudalta (muun muassa palaneet hautakynntilät)
- reunakivien rajaaman alueen hoito
- kukkalaitteiden poistaminen haudalta hautauksen jälkeen

HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMA

- muistolehtoon ja muualle haudattujen vainajien yhteismuistelupaikalle tuotujen yksittäisten kukkien, koriste-esineiden ja lyhtyjen hoito (hautaustoimi vastaa muistelu-paikkojen yleisilmeestä)
- seurakuntakohtaisen muun ohjeistuksen noudattaminen.

Yksityisen hallinnassa oleva hauta on hoidettava, vaikka siihen ei olisikaan suori-tettu hautausta. Hoidosta vastaa hautaoikeuden haltija.

Haudan kasvillisuuden hoito

Kausikasvien eli kesäkukkien istuttaminen ei ole pakollista kasveille varattuun istu-tusalueeseen (kukkapesään). Ne voidaan korvata esimerkiksi monivuotisilla peren-noilla, kuten maanpeiteperennoilla tai sammalella. Haudalla voi olla myös leikattava nurmikko. Haudoilta ei istuteta pensaita tai puita. Kun kasvillisuutta on istutettu hau-dalle, istutukset hoidetaan niin, etteivät rikkakasvit kasva hautausmaan yleisilmettä häiritsevästi ja etteivät kasvi-istutukset leviä istutusalueen ulkopuolelle eikä naapuri-hautojen puolelle tai täysikasvuisina ole haitaksi hautaamiselle tai hautausmaan hoi-dolle. Kausikasvien hoidossa huomioidaan myös, etteivät ne levitä kasvitauteja ym-päröiviin kasvustoihin. Esimerkiksi härmäiset kasvit poistetaan tai vaihdetaan tervei-siin kasveihin.

Haudan reunakivien rajaaman alueen hoito

Rajatun alueen pintahiekka pidetään rikkakasvittomana. Reunakivien rajaama alue voidaan myös kasvittaa esimerkiksi maanpeiteperennalla, sammalella tai nurmikolla.

Haudan muistomerkin hoito

Haudan muistomerkki (yleensä hautakivi) on asennettu suoraan ja turvallisesti pai-koilleen. Hautamuistomerkin asento tarkistetaan vähintään kerran vuodessa. Hauta-muistomerkki oikaistaan ennen kuin se on vaarassa kallistua ja kaatua ja ennen kuin se aiheuttaa haittaa tai tapaturman vaaraa hautausmaalla vieraileville ja hautaus-maiden työntekijöille. Esimerkiksi arkun tai urnan maatumisen myötä hautamuisto-merkki voi kallistua. Routiva maa sekä puun juuret saattavat joko nostaa tai laskea hautamuistomerkkiä. Hautamuistomerkkiin rajoittuva nurmikko pidetään siistinä ja samalla korkeudella kuin haudalla oleva muu nurmikkokasvusto.

Haudanhoitorahaston toiminta ja sopimushautojen hoito

Sopimushaudan hoitoon sisältyy muun muassa:

- kasveille varatun istutusalueen (kukkapesä) hoito (mm. kausikasvien eli kesäkuk-kien istutus, kastelu, kuihtuneiden kukkien poistaminen, tarvittaessa lannoitus ja kasvinsuojelu)
- Hautausmaasta vastaava puutarhuri valitsee olosuhteisiin sopivat kausikasvit hau-dalle
- rikkakasvien kitkeminen
- haudan pinnanhoito haudalla, jolla on hiekkakumpu (mm. pintahiekan hoito raja-tulla alueella)
- hoitokauden päättyessä syyskunnostus (mm. kausikasvien poisto ja haudan siisti-minen).

HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMA

Sopimushoitoon ei sisälly hautamuistomerkin tai reunakivien hoito. Edellytyksenä hoitosopimukselle on, että hautamuistomerkki on asennettu turvallisesti, ja hautamuistomerkissä ei ole havaittavissa kallistumisen tai kaatumisen vaaraa.

Haudan hoitosopimus voidaan tehdä enintään hautaoikeuden hallinta-ajalle. Haudan hoidosta perittävät maksut ovat enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruiset ja maksujen perusteet ovat kaikille samat (Hautausoimilaki, 2. luku 6 §). Hoitomaksua määritettäessä otetaan huomioon sekä hautojen välittömät hoitokulut että hautojen hoidon hallinnoinnista aiheutuvat välilliset kulut.

Hoitamattomat haudat

Kirkkoneuvosto voi velvoittaa hautaoikeuden haltijan kunnostamaan haudan, jonka hoito on olennaisesti laiminlyöty, Haudan kunnostus on tehtävä vuoden määräajassa siitä, kun päätös on annettu hautaoikeuden haltijalle tiedoksi. Kirkkoneuvosto voi päättää hautaoikeuden menettämisestä, jollei laiminlyöntiä ole korjattu.

Haudan hoitamattomuuden perusteita ovat esimerkiksi:

- hauta on ollut selkeästi hoitamatta vähintään kaksi vuotta
- haudalla on kaatunut tai vaarallisesti kallellaan oleva hautamuistomerkki
- kasveille varatulla istutusalueella tai reunakivien rajaamalla alueella kasvaa runsaasti ja häiritsevästi rikkakasveja, kuten voikukkia, nokkosia, kortetta, pujoa tai puiden tai pensaiden taimia
- istutettu kasvillisuus on levinnyt sille varatun istutusalueen ulkopuolelle.

Hoitamattomaksi todetut haudat ja niiden hautamuistomerkit käsitellään seurakunnan määrittämän toimintatavan mukaan.

Seurakunnalle palautunut hauta voidaan luovuttaa uudelleen edellyttäen, että haudan koskemattomuusaika on mennyt umpeen eikä hauta ole muusta syystä säilyttämisen arvoinen kuten kulttuurihauta, merkkihenkilön hauta tai haudalla on merkittävä muistomerkki.

Seurakunnan hallintaan palautuneilta haudoilta poistetaan reunakivet ja muistomerkit. Muistomerkkejä säilytetään vähintään 2 kuukautta poistamisesta. Haudoilta poistetut muistomerkit hävitetään jätelain mukaisesti, käytetään uusiokäytössä, luovutetaan hautakiviveistämölle tai kirkkoneuvoston muuten päättämällä tavalla. Poistetut reunakivet, aidat yms. voidaan käyttää hautausmaan kunnostukseen ja rakennustarvikkeina tai hävitetään jätemääräysten mukaisesti.

Hautaoikeuden lakattua hautaoikeuden haltijalla on tilaisuus poistaa hautamuistomerkki, jollei seurakunta erityisestä syystä päättää pitää muistomerkistä huolta hautaoikeuden lakkaamisen jälkeen. Jos hautamuistomerkkiä ei ole poistettu kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hautaoikeuden haltijalle on varattu tilaisuus sen poistamiseen, hautamuistomerkki siirtyy seurakunnalle vastikkeetta.

HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMA

Hautaukseen liittyvät toimintatavat

Hautauksen yhteydessä tehtävät työt – kuten kaivutyöt ja kaivumassojen välivarastointi – voivat hetkellisesti heikentää hautausmaan yleisilmettä sekä aiheuttaa turvallisuushaittoja. Tilapäisen haitan aiheuttaminen viereisille haudoille ei ole esteenä haudan avaamiselle. Arkkuhautauksen yhteydessä haudalla olevat hautamuistomerkit tai muut rakennelmat poistetaan haudalta hautauksen ajaksi. Tehtävistä ja niiden kustannuksista sovitaan hautausjärjestelyistä huolehtivan henkilön kanssa. Hauta kaivetaan hautakartan määräämään paikkaan ja sen leveys ja pituus määräytyvät arkun suuruuden mukaan siten, että arkku mahtuu riittävän väljästi laskeutumaan vaakasuorassa asennossa haudan pohjalle saakka.

Haudan kaivun yhteydessä syntyvät kaivumassat käsitellään seurakunnan määrittämällä tavalla. Erityisesti kiinnitetään huomioita kaivumassojen välivarastointipaikan sijoittamiseen niin, etteivät kaivumassat haittaa hautausmaan muuta käyttöä tai aiheuta turvallisuusriskejä. Tämän lisäksi varmistetaan, ettei kaivumassoja päädy hautausmaa-alueen ulkopuolelle. Haudan kaivamisen aikana näkyviin tulevat aikaisemmin haudatun vainajan jäännökset suojataan kaivamisen aikana ja sen jälkeen peitetään haudan pohjalle. Hautauksen jälkeen hauta täytetään kaivumassoilla, täyttö tiivistetään ja haudan pinta tasoitetaan, muotoillaan ja siistitään alueen edellyttämällä tavalla. Arkkua ei kuitenkaan saa tiivistämisen yhteydessä litistää. Hautamuistomerkki asennetaan hautaustoimen osoittamalla tavalla paikoilleen siten, että muistomerkki ei vaaranna turvallisuutta eikä aiheuta haittaa hautausmaiden huoltoille.

Hautausmaan hoitosuunnitelman hyväksyntä ja käyttöönotto

Hoitosuunnitelman hyväksynnästä päättää kirkkovaltuusto. Hoitosuunnitelman käyttöönotosta ja sen toteutuksen seurannasta vastaa kirkkoneuvosto.

Hautausmaiden kunnossapito

Kunnossapidon tavoite

Hautausmaan kunnossapidon – eli hoidon, korjauksen ja järjestelmien käytön – tavoitteena on varmistaa hautausmaan toimivuus, viihtyisyys, esteettisyys ja turvallisuus. Tämän lisäksi kunnossapidon keinoin varmistetaan hautausmaan kulttuuriarvojen säilyminen ja vahvistuminen.

Hautausmaa on ensisijaisesti hautaamista varten ja hautaamisen vuoksi hautausmaan turvallisuus, toimivuus ja viihtyisyys voivat tilapäisesti heikentyä. Talvinen haudankaivuun maan sulatuksineen voi näyttää epäesteettiseltä ympäröivää valkeaa lumipeitettä vasten. Hiekkamaalle haudattaessa hauta voi sortua laajalta alueelta ja häiritä tilapäisesti myös naapurihautojen turvallisuutta ja pyhyyttä. Hautaustoimen ohjesäännön mukaan tilapäisen haitan aiheuttaminen viereisille haudoille ei ole esteenä haudan avaamiselle.

Asetettuihin kunnossapidon tavoitteisiin päästään suunnittelemalla hautausmaan hoito-, korjaus- ja järjestelmien käyttötehtävät toteutettavaksi oikea-aikaisesti ja oikeilla työmenetelmillä.

Yleinen kunnossapito

Hautausmaan yleinen kunnossapito pitää sisällään seuraavat tehtävät:

- talvihoito
- puhtaanapito ja jätehuolto
- rakenteiden, varusteiden, kalusteiden ja laitteiden hoito
- kasvillisuuden hoito (mm. nurmikot, kausikasvit, perennat, pensaat, puut)
- metsien hoito
- haitallisten vieraskasvien poisto
- kunto- ja turvallisuustarkastukset ja -inventoinnit
- järjestelmien hoito ja käyttö (mm. valaistus-, sulana pito-, hulevesi- ja kastelujärjestelmät)

Hautausmaan talvihoito

- talvihoito kohdentuu vain erikseen sovituille kulkuväylille, Talluskylän hautausmaalla ei ole talvikunnossapitoa
- talvihoidon valmistelutyöt (mm. aurasviittojen asentaminen ja vesialtaiden tyhjenys)
- lumenpoisto pääkäytäviltä ja parkkialueilta (mm. aeraus, linkous, käsilumityöt, sohjon ja jään poisto hulevesikaivojen ritiläkansista)
- roska-astioiden kannet pidetään lumesta vapaana talvella
- tarvittaessa lumikasojen kuormaus ja pois kuljetus
- liukkauden torjunta auratuilla alueilla hiekoittamalla, kulkuväylien kuljettavuus ja turvallisuus tarkistetaan ennen tilaisuuksien alkua
- hoitotyön resurssit: lumenpoisto urakoitsijan työnä, hiekoitus urakoitsijan työnä, lumikasojen kuormaus ja kuljetus urakoitsijan työnä, muistelupaikkojen lumityöt

HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMA

omana työnä, kulkukäytävältä haudalle johtavan saattoväylän lumenpoisto erikseen sovittava työtehtävä.

Hautausmaan puhtaanapito ja jätehuolto

- roskien poisto (mm irtoroskien keruu, roska-astioiden tyhjennys)
- kalusteiden, varusteiden ja suojien puhtaanapito
- vesialtaiden ja rakenteiden puhtaanapito
- hautausmaan kevät ja syyssiivous
- muistelupaikoilta ja yhteismuistomerkkialueilta poistetaan palaneet hautakynttilät ja -lyhdyt, rikkoutuneet koriste-esineet sekä huonoksi menneet kukat ja kukkalaitteet viikoittain
- kevätkunnostuksen yhteydessä poistetaan havut, kanervat sekä muut talvikoristeet
- hoitotyön resurssit: roskien poisto omana työnä (varsinaiset sekajäteastioiden tyhjennykset ostopalveluna), kalusteiden, vesialtaiden ja rakenteiden puhtaanapito omana työnä, kevät ja syyssiivoukset omana ja talkootyönä
- Talluskylän hautausmaan osalta jätehuolto omana työnä kolmesti vuodessa, yleinen siistiminen kahdesti (kesä- ja elokuu) vuodessa.

Hautausmaiden siisteys ja turvallisuus tarkistetaan ennen tilaisuuksien alkua niillä alueilla, joihin tilaisuus tai toiminta kohdentuu

Rakenteiden, varusteiden, kalusteiden ja laitteiden hoito

- toimintakunnon tarkastus ja mekanismien huolto
- penkkien, pyörätelineiden ja vesialtaiden kausimuutokset ja siirrot (irtonaiset kalusteet ja varusteet viedään talvisäilöön tai siirretään pois talvihoidon edestä)
- huonokuntoiset kalusteet ja varusteet vaihdetaan ehjiin
- pintojen paikkakäsittely ja töhryjen poistaminen
- turvallisuudesta huolehtiminen: turvallisuutta vaarantavat vauriot korjataan välittömästi
- käytössä olevat koneet huolletaan vuosittain, tarvittaessa ruohonleikkurit, lumilinigot ym. viedään huoltoon huoltoliikkeeseen
- käymälöiden toimintakunnosta huolehtiminen
- ojien ja painanteiden avaaminen
- luonnonkivimuureista irronneet kivet asennetaan paikoilleen mahdollisimman pian.

Hautausmaan kasvillisuudenhoito

- sankarihauta-alueiden nurmenhoito, kesäkukkien istutus ja hoito
- katastrofialueiden hoito metsäisenä puistoalueena
- muistolehtojen ja yhteisten muistelupaikkojen alueet
- nurmialueiden hoito Vesannon Vanhan hautausmaan lisäalueella
- pensaiden, pensasaitojen, kukkaistutusten ja puuistutusten hoito muilla kuin yksittäisillä haudoilla

HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMA

Hoitotyöt

- kevätkunnostus
- kalkitus ja lannoitus
- kastelu
- rikkakasvien ja haitallisten vieraskasvien torjunta
- voimakkaasti leviävien ja ei toivottujen kasvien poisto
- kasvitautien ja tuholasten torjunta
- leikkaus ja siistiminen (hoitotöihin liittyvä työn jälkien siistiminen)
- istutusalueen rajaus
- syyskunnostus
- nurmikoiden ilmastus, pystyleikkuu ja kattaminen
- raivaus ja raivausjätteen käsittely

Hoitotöihin sisältyy myös nurmikoiden, kunnan sekä kausi-, perenna-, pensas- ja puuistutusten hoito.

Toimintatavat

- nurmikko kunnostetaan nurmihauta-alueilla hautauksien jäljiltä keväällä
- talvituhosta, käytöstä ja kulumisesta aiheutuvat paikkaustarpeet
- kastelutarve tarkastetaan jokaisella hoitokerralla. Erityisesti kiinnitetään huomiota kausikasvien kastelutarpeeseen. Kastelu aloitetaan ennen kuin kuivumisen merkkejä esiintyy. Kausikasveja kastellaan viikoittain koko kasvukauden ajan
- puiden silmämääräinen kuntoseuranta ja –arvio, joilla määritellään kaatotarpeet
- toistuvista haudankaivutöistä aiheutuvien juuristovaurioiden vaikutus pensaiden ja puiden säilymismahdollisuuteen

Hautausmaan metsien hoito

Metsäisiä hautausmaita ovat Talluskylän hautausmaa ja Vesannon Uusi hautausmaa. Tervon hautausmaan katastrofialueella puustoa on muuta aluetta enemmän.

- metsän uudistaminen
- metsän harvennus
- pienpuuston hoito

Toimintatavat

- puiden poistoa kiipeillen tehdään kohteissa, joissa varottava hautamuistomerkkien vaurioitumista puun poiston yhteydessä
- haudankaivuun yhteydessä toimitaan niin, ettei puuston juuristoa, runkoa ja latvustoa vaurioitettaisi
- myrskytuhopuiden korjuu tehdään parityönä. Puiden vaurioittamat hautamuistomerkit dokumentoidaan esim. valokuvaamalla ennen työhön ryhtymistä. Myrskytuhopuiden kaatamat hautakivet asennetaan takaisin paikoilleen
- hoitotyön resurssit: omana työnä tai erikseen sovittuna ostopalveluna

HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMA

Hautausmaan haitallisten vieraskasvien poisto

- vieraskasvin torjunta ja poistaminen
- kasvijätteen käsittely ja hävittäminen. Jätteen käsittelyssä noudatetaan erityistä varovaisuutta, jotta vieraskasvit eivät pääse leviämään
- hoitotyönresurssit: omana työnä

Hoidon suunnittelussa hyödynnetään vieralajit.fi-verkkosivuston tietoja.

Kunto- ja turvallisuustarkistukset ja –inventoinnit

- mittaukset ja kartoitukset
- tulosten raportointi ja dokumentointi
- muutos- ja korjausehdotukset
- tehtävät tarkastukset ja inventoinnit: puiden silmämääräinen kuntoseuranta, puiden kuntoarviointi, laitteiden tarkastus, rakenteiden, kalusteiden ja varusteiden kuntoseuranta, arvokkaiden hautojen ja hautamuistomerkkien inventointi, hautamuistomerkkien turvallisuuden tarkastus, hautojen hoitotason tarkastaminen.

Hautausmaiden inventoinnissa noudatetaan Museoviraston antamia ohjeita.

Toimintatavat

- haudan hoitamattomuuden seuranta toteutetaan erikseen sovitulla tavalla
- vaarallisten muistomerkkien tarkastus kerran vuodessa
- hoitamattomien hautojen tarkistus kahden vuoden välein.

Hautausmaan järjestelmien hoito ja käyttö

- toimintakunnan tarkastus, vialliset kunnostetaan välittömästi
- toimintakunnosta ja turvallisuudesta huolehtiminen
- teknisiä järjestelmiä hoidetaan ja käytetään valmistajan ohjeen mukaisesti
- vesialtaat tyhjennetään syksyisin
- hoitotyönresurssit: omana työnä tai erikseen sovittavana ostopalveluna

Kunnossapidon kehittäminen

Henkilöstö

Hautaustoimi huolehtii hautausmaiden yleisten alueiden kunnossapidosta pääsääntöisesti omalla työvoimalla. Ulkopuolisia urakoitsijoita käytetään esimerkiksi hautausmaiden talvihoitoon, haudankaivuutyöhön sekä puunhoidon palveluihin.

Hautaustoimi kantaa yhteiskuntavastuunsa työllistämällä työharjoittelijoita, työelämään tutustujia, yhdyskuntapalvelijoita ja satunnaisluontoisesti myös vapaaehtoisia.

Henkilöstö- ja talouspalvelut, hallintopalvelut, toimielimet ja kirkkoneuvosto sekä kirkkovaltuusto vastaavat osaltaan hautaustoimen toiminnasta hallinnolliselta kannalta katsottuna.

Henkilöstön koulutustarpeita seurataan vuosittain kehityskeskusteluissa.

HAUTAUSMAIDEN HOITOSUUNNITELMA

Koneet, laitteet ja käsityökalut

Hautausmaan kunnossapidossa koneita tarvitaan eniten nurmikonhoidossa, mutta myös maa-ainesten ja kausikasvien kuljetuksessa, pensasalueiden uusimisessa ja hoitoleikkauksissa, puiden hoidossa, kasvijätteen, kalusteiden ja tarvikkeiden siirrossa sekä syyskunnostustöissä. Lisäksi koneita tarvitaan myös hautaustöissä. Hautausmaiden kunnossapitoon käytettävä konekalusto muodostuukin pääsääntöisesti pienkonekalustosta ja käsityökaluista sekä niiden huoltoon käytettävistä koneista ja laitteista.

Ympäristösyistä ja koneiden käyttömukavuuden vuoksi pienkonehankinnoissa ollaan siirtymässä polttomootorikoneista kevyempiin ja hiljaisimpiin akkukäyttöisiin koneisiin.

Koneiden lisäksi hautausmaan kunnossapidossa on käytössä valikoima käsityökaluja. Hautausmailla on myös omaisten käytössä käsityökaluja, kastelukannuja ja kotikärryjä. Myös näiden kunnosta ja riittävydestä huolehditaan vuosittain.

Toimitilat

Hautausmaatoiminnan edellytyksenä ovat riittävät sosiaali-, huolto- ja varastotilat sekä toimistotilat. Tervon ja Vesannon hautausmailla työntekijöiden sosiaalitilat ja varastot ovat kylmiötilojen kanssa samassa rakennuksessa. Lisäksi Vesannon Uudella hautausmaalla ja Talluskylän hautausmaalla on pieni työkalujen varastotila. Työntekijöiden käytössä on myös seurakuntatalojen yhteyksissä olevat yhteiset sosiaalitilat sekä toimistotilat. Rakennusten kunnossapitoon varataan määrärahat vuosittain arvioidun tarpeen mukaisesti.

Huoltoalueet

Hautausmailla on huoltoalueet kasvijätteen ja hiekan varastointiin ja käsittelyyn. Jätekatosten ja -astioiden sijoittaminen niin käyttäjä- kuin tyhjennysnäkökulmat huomioiden on haasteellista, koska lainsäädäntö antaa ohjeita jäteastioiden sijoittelusta. Jätteen lajittelun kehittäminen on jatkuva tavoite ja kehittämisen kohde.

Seurakunnalle palautuneilta haudoilta poistettuja hautamuistomerkkejä säilytetään hautaamattomilla hauta-alueilla sekä huoltoalueilla.